

VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2019)0441

Endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlev põhjalik Euroopa Liidu raamistik

Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2019. aasta resolutsioon endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitleva põhjaliku Euroopa Liidu raamistiku kohta (2019/2683(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 7. novembri 2018. aasta teatist (COM(2018)0734) „Endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlev põhjalik Euroopa Liidu raamistik“ (edaspidi „teatis“),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 191 lõiget 2,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta¹,
- võttes arvesse komisjoni 19. aprilli 2018. aasta määrust (EL) 2018/605, millega muudetakse määruse (EÜ) nr 1107/2009 II lisa ja sätestatakse teaduslikud kriteeriumid endokriinsüsteemi häireid põhjustavate omaduste kindlakstegemiseks²,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrust (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist³,
- võttes arvesse komisjoni 4. septembri 2017. aasta delegeeritud määrust (EL) 2017/2100, millega sätestatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 528/2012 endokriinseid häireid põhjustavate omaduste kindlaksmääramise teaduslikud kriteeriumid⁴,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. oktoobri 2004. aasta määrust (EÜ) nr 1935/2004 (toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjalide ja esemete kohta,

¹ ELT L 309, 24.11.2009, lk 1.

² ELT L 101, 20.4.2018, lk 33.

³ ELT L 167, 27.6.2012, lk 1.

⁴ ELT L 301, 17.11.2017, lk 1.

- millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 80/590/EMÜ ja 89/109/EMÜ)¹,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1223/2009 kosmeetikatoodete kohta²,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiivi 2009/48/EÜ mänguasjade ohutuse kohta³,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrust (EÜ) nr 1272/2008 (mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006)⁴,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. novembri 2013. aasta otsust nr 1386/2013/EL, milles käsitletakse liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires“⁵ (edaspidi „seitsmes keskkonnaalane tegevusprogramm“), eriti selle punkti 54 alapunkti iv,
 - võttes arvesse kestliku arengu eesmäärke, eriti eesmärki 3.9⁶,
 - võttes arvesse ÜRO Keskkonnaprogrammi (edaspidi „UNEP“) ja Maailma Terviseorganisatsiooni (edaspidi „WHO“) aruannet endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlevate teadusuuringute olukorra kohta 2012. aastal⁷,
 - võttes arvesse oma 14. märtsi 2013. aasta resolutsiooni rahvatervise kaitsmise kohta sisesekretsioonisüsteemi kahjustajate eest⁸,
 - võttes arvesse 15. jaanuari 2019. aasta uuringut „Endocrine Disruptors: from Scientific Evidence to Human Health Protection“ (endokriinfunktsiooni kahjustavad kemikaalid: teaduslikest tõenditest inimeste tervise kaitsmiseni)⁹, mille tellis parlamendi kodanike õiguste ja põhiseadusküsimuste poliitikaosakond,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et ÜRO Keskkonnaprogrammi / Maailma Terviseorganisatsiooni aruandes tunnistati endokriinfunktsiooni kahjustavad kemikaalid ülemaailmseks ohuks ning toodi muu hulgas välja paljude endokriinfunktsiooniga seotud häirete sage ja üha

¹ ELT L 338, 13.11.2004, lk 4.

² ELT L 342, 22.12.2009, lk 59.

³ ELT L 170, 30.6.2009, lk 1.

⁴ ELT L 353, 31.12.2008, lk 1.

⁵ ELT L 354, 28.12.2013, lk 171.

⁶ <https://unstats.un.org/sdgs/METADATA?Text=&Goal=3&Target=3.9>

⁷ WHO/UNEP, „State of the Science of Endocrine Disrupting Chemicals – 2012“, Maailma Terviseorganisatsioon, 2013, <http://www.who.int/ceh/publications/endocrine/en/>

⁸ ELT C 36, 29.1.2016, lk 85.

⁹ Uuring „Endocrine Disruptors: from Scientific Evidence to Human Health Protection“, Euroopa Parlament, liidu sisepoliitika peadirektoraat, kodanike õiguste ja põhiseadusküsimuste poliitikaosakond, 15. jaanuar 2019, kättesaadav aadressil [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608866/IPOL_STU\(2019\)608866_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608866/IPOL_STU(2019)608866_EN.pdf)

sagedasem esinemine inimestel ning märgiti, et endokriinfunktsiooniga seotud mõju on täheldatud ka looduslike liikide populatsioonides;

- B. arvestades, et nimetatud aruande kohaselt ilmneb järjest uusi tõendeid endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega kokkupuutest tingitud kahjuliku mõju kohta reproduktiivsusele (viljatus, vähktõbi, malformatsioonid) ning hulgaliselt tõendeid on ka kõnealuste kemikaalide mõju kohta kilpnäärme talitlusele, ajutegevusele, rasvumisele ja ainevahetusele ning insuliini ja glükoosi homöostaasile;
- C. arvestades, et asjaolu üle, et see kemikaalide klass mõjub inimeste tervisele ja elusloodusele hormonaalsüsteemi häirides kahjulikult, enam ei vaielda; arvestades, et seetõttu ei ole tulemusliku reguleerimise edasilükkamiseks enam ühtegi mõjuvat põhjust;
- D. arvestades, et riskihindamisega tegelevate teadusharude instituudi (Institute for Risk Assessment Sciences) värskeimas uuringus endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega seonduvate võimalike tervishoiukulude kohta leiti endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega tõenäoliselt seotud viit tervisemõju hinnates, et olemasoleva teaduskirjanduse põhjal võib endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega seotud tervisemõjudest tulenev sotsiaal-majanduslik koormus ELis olla märkimisväärne – hinnangute kohaselt 46–288 miljardit eurot aastas¹;
- E. arvestades, et ÜRO Keskkonnaprogrammi / Maailma Terviseorganisatsiooni aruandes öeldakse, et olemas on ligi 800 kemikaali, mis teadaolevalt või arvatavasti võivad häirida hormoonretseptoreid, hormoonide sünteesi või konversiooni, kuid ainult väikest osa nendest kemikaalidest on uuritud katsetes, mis võimaldaksid teha kindlaks otsese mõju endokriinsüsteemile puutumata organismis;
- F. arvestades, et seoses kavandatava liidu raamistikuga on teatises märgitud, et „alates 1999. aastast on leitud üha rohkem teaduslikke tõendeid, mis osutavad seosele endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega kokkupuutumise ning inimeste haiguste või elusloodusele tekkiva kahjuliku mõju vahel“;
- G. arvestades, et seitsmes keskkonnaalane tegevusprogramm näeb ette, et „selleks et kaitsta liidu kodanikke keskkonnaga seotud surve ning nende tervist ja heaolu ähvardavate riskide eest, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist: [...] kõigis asjakohastes liidu õigusaktides käsitletakse tõhusalt [...] sisesekretsioonisüsteemi kahjustajatega seotud ohuprobleeme“;
- H. arvestades, et seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohaselt on selleks vaja eelkõige „töötada 2018. aastaks välja [liidu strateegia], tuginedes 2015. aastal võetavatele horisontaalsetele meetmetele, et tagada: [...] minimaalne kokkupuude sisesekretsioonisüsteemi kahjustajatega“;

¹ Rijk, I., van Duursen, M. ja van den Berg, M, *Health cost that may be associated with Endocrine Disrupting Chemicals – An inventory, evaluation and way forward to assess the potential health impact of EDC-associated health effects in the EU* (tervishoiukulud, mis võivad olla seotud endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega – ülevaade, hindamine ja edasised sammud, et hinnata endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega seotud võimalikku tervisemõju ELis), Institute for Risk Assessment Sciences, Utrechti ülikool, 2016, kättesaadav aadressil https://www.uu.nl/sites/default/files/rijk_et_al_2016_-_report_iras_-_health_cost_associated_with_edcs_3.pdf

- I. arvestades, et komisjon ei ole liidu strateegiat mürgivaba keskkonna kohta seni veel vastu võtnud ning ta ei võtnud 2015. aastaks vastu ka horisontaalseid meetmeid, et viia kokkupuude endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega miinimumini;
- J. arvestades, et ühenduse 1999. aasta endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide strateegia oleks tulnud juba ammu läbi vaadata;
- K. arvestades, et kuna liidu läbivaadatud endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide strateegia puudub, on mõned liikmesriigid, näiteks Prantsusmaa, Rootsi, Taani ja Belgia võtnud meetmeid riigi tasandil, et suurendada oma kodanike kaitsetaset mitmesuguste riiklike meetmete abil;
- L. arvestades, et on kõigi huvides tagada, et inimeste tervise ja keskkonna kõrgetasemelise kaitse tagamiseks kehtestatakse endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide suhtes kasutatav mõjus ja kõikehõlmav Euroopa lähenemisviis;
- M. arvestades, et endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlev tugev liidu raamistik ja selle mõjus rakendamine on otsustava tähtsusega, et liit saaks järgida oma kohustust täita kestliku arengu eesmärkide eesmärk 3.9, nimelt vähendada oluliselt ohtlikest kemikaalidest ning õhu, vee ja pinnase reostamisest ja saastamisest tingitud surma- ja haigusjuhtumite arvu;
- N. arvestades, et endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlevat tugevat liidu raamistikku on vaja ka selleks, et luua alus mürgivabale ringmajandusele, ergutades tööstuslikku innovatsiooni ohutuma asendamise kaudu;
- O. arvestades, et on tervitatav, et teatistes tunnistatakse endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kahjulikku mõju inimeste tervisele ja keskkonnale, sealhulgas seguefekti, rõhutatakse eesmärki vähendada üldist kokkupuudet ning tunnistatakse vajadust endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kindlakstegemise horisontaalse lähenemisviisi järele;
- P. arvestades, et teatistes puuduvad siiski nii konkreetne tegevuskava endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega kokkupuute miinimumini viimiseks kui ka ajakava edasiste sammude astumiseks;
- Q. arvestades, et tundlikes valdkondades (nt kosmeetika, mänguasjad või toiduga kokkupuutuvad materjalid) kohaldatavates olulistes liidu õigusaktides puuduvad endiselt erisätted endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kohta;
- R. arvestades, et komisjon on kuulutanud välja toimivuskontrolli, et hinnata, kas asjakohased endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlevad ELi õigusaktid täidavad oma üldist eesmärki kaitsta inimeste tervist ja keskkonda, viies kokkupuute nende kemikaalidega miinimumini; arvestades, et toimivuskontrolli läbivat olemust ning komisjoni võetud kohustust pöörata erilist tähelepanu haavatavate rühmade kaitsele tuleb pidada tervitatavaks; arvestades, et see hindamine oleks tulnud läbi viia aastaid tagasi ja on kahetsusväärne, et komisjon on alles nüüd otsustanud sellise toimivuskontrolli läbi viia; arvestades, et toimivuskontroll ei tohiks seetõttu olla õigustuseks viivitustele konkreetsete seadusandlike ja muude meetmete võtmisel;
- S. arvestades, et teaduslike kriteeriumide hulgas, mis on välja töötatud endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kindlaksmääramiseks pestitsiidides ja biotsiidides, ei ole kategooriat „arvatavasti endokriinfunktsiooni kahjustavad

kemikaalid“ ning seetõttu ei sobi need kriteeriumid horisontaalseks kohaldamiseks; arvestades, et see ei ole ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist käsitleva määruse ja seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohase kantserogeensete, mutageensete või reproduktiivtoksiliste ainete klassifikatsiooniga kooskõlas; arvestades, et võimalus teha kindlaks arvatavasti endokriinfunktsiooni kahjustavad kemikaalid on äärmiselt oluline, seda eriti seetõttu, et nii kosmeetikatoodete määrus kui ka mänguasjade ohutuse direktiiv ei piira mitte ainult teadaolevalt ja eeldatavasti kantserogeenseid, mutageenseid või reproduktiivtoksilisi aineid (1A ja 1B kategooria), vaid ka arvatavasti kantserogeenseid, mutageenseid või reproduktiivtoksilisi aineid (2. kategooria);

- T. arvestades, et asjakohastes liidu õigusaktides ei ole sätestatud endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kindlakstegemiseks piisavaid katseid ja andmenõudeid;
- U. arvestades, et teatistes märgitakse, et endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide seguefekti (st et mitme endokriinfunktsiooni kahjustava kemikaaliga kokkupuutel võib olla kahjulik mõju kontsentratsioonides, millel eraldi vaadelduna ei ole mõju täheldatud) kohta on üha rohkem tõendeid, kuid ei esitata ettepanekuid selle probleemi lahendamiseks;
- V. arvestades, et programmi „Horisont 2020“ raames läbi viidud projektis „EDC-MixRisk“ (endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide seguefekt) jõuti järeldusele, et praegustes sünteetilisi kemikaale käsitlevates reeglites alahinnatakse süstemaatiliselt terviseriske, mis on põhjustatud kombineeritud kokkupuutest endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega või endokriinfunktsiooni potentsiaalselt kahjustavate kemikaalidega¹;
- W. arvestades, et suutmatus rakendada kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) käsitlevat määrust (palju nõuetele mittevastavaid registreerimistoimikuid, andmete puudumisest tingitud hindamise aeglus ja regulatiivsete meetmete võtmata jätmine ainete suhtes, mis hindamise põhjal kujutavad endast tõsist ohtu inimeste tervisele või keskkonnale) viib ka selleni, et kokkupuudet teadaolevalt või eeldatavalt endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega ei suudeta viia miinimumini;
1. on seisukohal, et komisjoni teatistes soovitatud endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlev liidu raamistik ei ole piisav, et vähendada endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega kokkupuutest tingitud ohtu inimeste tervisele ja keskkonnale, ning see ei anna tulemusi, mida seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohaselt nõutakse;
 2. on seisukohal, et endokriinfunktsiooni kahjustavad kemikaalid on kemikaalide klass, mille ohutegur on samaväärne kantserogeenideks, mutageenideks või reproduktiivtoksilisteks aineteks klassifitseeritud ainetega, ning seepärast tuleks neid käsitleda liidu õigusaktides ühtemoodi;
 3. palub komisjonil võtta kiiresti kõik vajalikud meetmed, et tagada inimeste tervise ja keskkonna kõrgetasemeline kaitse endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide eest, viies inimeste ja keskkonna üldise kokkupuute endokriinfunktsiooni kahjustavate

¹ <https://edcmixrisk.ki.se/wp-content/uploads/sites/34/2019/03/Policy-Brief-EDC-MixRisk-PRINTED-190322.pdf>

kemikaalidega tulemuslikult miinimumini;

4. palub, et komisjon töotaks ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist käsitlevas määruses toodud kantserogeensete, mutageensete või reproduktiivtoksiliste ainete klassifikatsiooni alusel hiljemalt 2020. aasta juuniks välja arvatavasti ning teadaolevalt ja eeldatavalt endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide horisontaalse määratluse, mis põhineb Maailma Terviseorganisatsiooni määratlusel;
5. palub komisjonil tagada, et horisontaalsele määratlusele lisatakse asjakohased juhenddokumendid;
6. palub komisjonil esitada hiljemalt 2020. aasta juuniks seadusandlikud ettepanekud, et lisada määrusesse (EÜ) nr 1223/2009 endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kohta erisätteid, mis on sarnased kantserogeenseid, mutageenseid või reproduktiivtoksilisi aineid käsitlevate erisätetega;
7. palub komisjonil koostada hiljemalt 2020. aasta juuniks seadusandlikud ettepanekud, et lisada direktiivi 2009/48/EÜ endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kohta erisätteid, mis on sarnased kantserogeenseid, mutageenseid või reproduktiivtoksilisi aineid käsitlevate erisätetega, kuid viideteta klassifikatsiooni künnistele, sest neid künniseid endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide suhtes ei kohaldata;
8. palub komisjonil vaadata määrus (EÜ) nr 1935/2004 läbi hiljemalt 2020. aasta juunis, et vähendada nendes materjalides tulemuslikult ohtlike ainete sisaldust, ning näha ette erisätteid endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kasutamise asendamiseks;
9. on seisukohal, et endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide nõuetekohase tuvastamise jaoks on hädavajalik kiirendada katsete väljatöötamist ja valideerimist, hõlmates ka uue lähenemisviisi metoodikat;
10. palub komisjonil tagada, et kõigis asjakohastes õigusaktides ajakohastataks pidevalt andmenõudeid, et võtta arvesse teaduse ja tehnika viimaseid edusamme, nii et endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale oleks võimalik nõuetekohaselt tuvastada;
11. palub, et komisjon võtaks kõigis asjakohastes ELi õigusaktides arvesse seguefekti ja kombineeritud kokkupuudet;
12. palub Euroopa Kemikaaliametil, komisjonil ja liikmesriikidel võtta kõik vajalikud meetmed, et tagada 2019. aasta lõpuks registreerimistoimikute vastavus kemikaalide registreerimise, hindamise, autoriseerimise ja piiramise (REACH) määrusele, et kiirendada ainete hindamist ja rakendada tulemuslikult kemikaalimääruse REACH kohaste ainete hindamiste lõppjäreldusi, sest see on oluline vahend, millega viia endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalidega kokkupuude miinimumini;
13. palub komisjonil tagada inim- ja loomapopulatsioonides endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide piisav bioseire, samuti seire endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide üle keskkonnas, sealhulgas joogivees;
14. palub komisjonil tagada, et endokriinfunktsiooni kahjustavaid kemikaale käsitlev liidu raamistik aitaks tulemuslikult kaasa liidu mürgivaba keskkonna strateegiale, mis tuleks võimalikult kiiresti vastu võtta;

15. palub komisjonil edendada endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide alaseid teadusuuringuid, eelkõige mis puudutab nende epigeneetilist ja põlvkondadeülest mõju, nende mõju mikrobiomile, uudseid endokriinfunktsiooni kahjustamise viise ja annuse-reaktsiooni seose kirjeldamist ning ohutumaid alternatiive;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.